

Prijímacia skúška zo SLOVENSKEHO JAZYKA A LITERATÚRY

Šk. rok 2021/2022

1. kolo – 2. termín

Kód žiaka:

Prečítaj si text:

Ukážka č. 1

Zvažujú návrat gladiátorov do Kolosea

Po stáročiach sa do slávneho rímskeho Kolosea možno už čoskoro vrátia gladiátori v plnej zbroji. O to sa aspoň usiluje hlavný archeológ v talianskej metropole Umberto Broccoli.

„Namiesto konzervovania by sme mali historické pamiatky radšej zatriktívniť,“ tvrdí šéf archeologickej správy Ríma, v ktorého hlave sa myšlienka na vzkriesenie legendárnych zápasníkov zrodila.

Posledné známe gladiátorské zápasy sa v Ríme uskutočnili približne pred 1600 rokmi, k ich zániku prispel úradný zákaz, klesajúca popularita a finančné problémy upadajúceho rímskeho impéria.

V okolí Flaviovského amfiteátra, ktorý je dnes všeobecne známy pod názvom Koloseum, možno gladiátorov - mužov aj ženy - stretnúť aj dnes.

Títo moderní potomkovia starorímskych zápasníkov, vybavení replikami mečov, oštepov a brnení, však už nebojujú v aréne. Namiesto toho pózujú na fotografie pre turistov, počítajú zarobené drobné a voľné chvíle si krátia telefonovaním z mobilov.

Broccoli má však inú, ako sám tvrdí, „menej prízemnú“ predstavu. Vo vnútri Kolosea by malo vyrásť špeciálne pódium, na ktorom by sa po večeroch konali simulované zápasy gladiátorov.

Súboje v aréne by sprevádzalo čítanie z diel klasických latinských básnikov, objasnil Broccoli pre dnešné vydanie denníka La Repubblica. O tom, či sa projekt skutočne zrealizuje, však musia rozhodnúť rímske úrady.

Broccoliho návrh s nadšením privítal Sergio Iacomoni, ktorý vedie školu pre gladiátorov neďaleko Ríma. „Máme všetko, čo treba: históriu, zbrane, kostýmy aj súperenie, všetko okrem násilia,“ vysvetlil Iacomoni.

(SME, 19. 12. 2008, upravené)

1. Označ, v ktorej možnosti je uvedené vysvetlenie slovného spojenia simulované zápasy gladiátorov:

- a) Sú to reálne zápasy, v ktorých porazený musí vždy zomrieť.
- b) Sú to napodobňované zápasy na základe poznatkov z histórie.
- c) Sú to reálne zápasy, v ktorých porazený nesmie nikdy zomrieť.
- d) Sú to napodobňované zápasy na základe poznatkov z budúcnosti.

2. Uveď názov mesta, v ktorom sa nachádza Koloseum.

3. Uveď, počas ktorej časti dňa by sa mali konať v Koloseu simulované zápasy gladiátorov.

.....

4. Označ jazykový štýl ukážky č. 1:

- a) umelecký
- b) hovorový
- c) náučný
- d) publicistický

5. Koloseum sa pôvodne nazývalo:

- a) La Repubblica
- b) Flaviovský amfiteáter
- c) Archeologická správa,
- d) Škola pre gladiátorov

6. Z textu ukážky č. 1 vyplýva, že Umberto Broccoli je povoláním:

- a) gladiátor
- b) diplomat
- c) archeológ
- d) fotograf

7. Označ nesprávne tvrdenie vzhľadom na text ukážky č. 1:

- a) Škola pre gladiátorov má svoje centrálné sídlo priamo v Ríme.
- b) zrealizovaní projektu musia napokon rozhodnúť rímske úrady.
- c) V okolí Kolosea môžu ľudia stretnúť gladiátorov aj dnes.
- d) Návrh U. Broccoliho s radosťou podporil aj Sergio Iacomoni.

8. Vyber správnu možnosť, ktorá vyplýva z textu ukážky č. 1:

- a) Moderní potomkovia starorímskych zápasníkov bojujú v aréne aj v súčasnosti a sú vybavení replikami mečov, oštepov a brnení.
- b) Gladiátori v plnej zbroji sa s určitosťou vrátia po dlhých stáročiach do slávneho rímskeho Kolosea.
- c) Súboje by sa mali odohrávať na špeciálnom pódiu, ktoré postaví vo vnútri Kolosea.
- d) Broccoliho projekt nemôžu úrady schváliť, lebo škola pre gladiátorov nemá potrebné vybavenie.

9. V ktorej možnosti sú všetky slová napísané pravopisne správne?

- a) kobyľa, sypať, rizoto, prepych, mydlo, výskať, zívať
- b) nazívať, zvišok, sýpka, korytnačka, pýr, omyl, úbytok
- c) ryba, syr, zavíjať, pozívať, vypýtať si, Myjava, nábitok
- d) kopyto, myšlienka, zbitočný, sysel', riža, zvyk, jazyk

10. V ktorej možnosti sa nachádza slovo s pravopisnou chybou?

- a) Vodný vír je veľmi nebezpečný.
- b) Títo pretekári už štyrikrát vyhrali.
- c) Ani mi sme sa nedozvedeli, čo treba urobiť.
- d) Dnes cestuje vlakom k svojim rodičom.

11. Slová najlepší, odlet vznikli:

- a) skladaním,
- b) skracovaním,
- c) odvodzovaním.

12. V ktorej z viet je podčiarknuté slovo predmetom?

- a) Sito je vyrobené z kvalitného materiálu.
- b) Čarovnú moc malo sito z rozprávky.
- c) Poznám rozprávkové sito na výrobu dukátov.

13. Označ vetu, v ktorej je príslovka.

- a) Stál uprostred námestia.
- b) Rodičia bývali blízko.
- c) Mimo domu bol smutný.

14. V ktorej z možností sú všetky prídavné mená akostné?

- a) otcovský prístup, bratovo rozhodnutie
- b) užitočné zvieratá, lipový čaj
- c) Štúrov hrob, starší syn
- d) najväčšia rieka, dobré správanie

15. Ktoré gramatické kategórie prislúchajú podčiarknutému podstatnému menu vo vete?

V lesoch žije množstvo divej zveri.

- a) ženský rod, lokál singuláru, vzor ulica
- b) ženský rod, genitív singuláru, vzor kost'
- c) ženský rod, akuzatív singuláru, vzor dlaň

16. Ktorý z nasledujúcich zápisov priamej reči je správny?

- a) „Zuzka“, upozorňuje mama, „nezabudni si zobrať čiapku!“
- b) „Zuzka“, upozorňuje mama „nezabudni si zobrať čiapku!“
- c) „Zuzka,“ upozorňuje mama, „nezabudni si zobrať čiapku!“

17. Doplň vynechané hlásky: i/í, y/ý:

- a) naz...vat', z...nok, v...skat', vys...chať, s...ra, um...váreň
- b) m...šiak, b...žutéria, p...la, priem...sel, m...losť, kop...to
- c) obr...s, p...šiť sa, m...liarda, m...krób, m...xér
- d) r...val, úkr...t, p...lier, r...ľ, str...ko

Prečítaj si text:

Ukážka č. 2

Ako sa šíria lži na internete a kto za to môže?

BRATISLAVA. Falošné správy sa na internete šíria rýchlejšie ako pravdivé správy. Ukázala to štúdia na Twitteri, ktorú uverejnili vo vedeckom časopise Science. Výskum odpovedal aj na otázku, prečo sa nepravda šíri rýchlejšie ako pravda.

Vedcov z Massachusettskej technickej univerzity (MIT) prekvapilo najmä to, že vinníkmi v šírení hoaxov sú vo väčšine prípadov ľudia. „Zistili sme, že falošné správy sa šíria podstatne ďalej, rýchlejšie, hlbšie a širšie než pravdivé,“ vysvetľuje v tlačovej správe MIT autor novej štúdie Sinan Aral. V štúdiu sa vedci zamerali na 126-tisíc tweetov, ktoré boli dokopy zdieľané tromi miliónmi ľudí od roku 2006 do roku 2017. Analýza dát ukázala, že falošná správa má na Twitteri o 70 % vyššiu šancu zdieľania ako pravdivá správa. Pravdivej správe trvá tiež omnoho dlhšie, kým sa dostane k rovnakému počtu ľudí ako hoax.

Najzdieľanejšie nepravdivé správy sa najčastejšie týkali politiky. Menej zastúpené boli správy o miestnych legendách, biznise, terorizme, vede, zábave a prírodných katastrofách. Vedci z MIT sa pokúsili odpovedať aj na otázku, čo stojí za rýchlejšim šírením nepravdivých správ na Twitteri. Ich hypotéza sa týka ľudskej psychológie. Ľudia jednoducho majú radi nové veci. „Falošná správa je oveľa novšia a ľudia zvyknú zdieľať nové informácie,“ vysvetľuje Aral. Na sociálnej sieti chcú byť ľudia často prví, ktorí novú správu zdieľali. Pri skúmaní tejto hypotézy na svojej vzorke si autori všimli, že falošné správy v ľuďoch vzbudzujú iné emócie ako pravda. Pri falošných správach ľudia najčastejšie cítia prekvapenie a znechutenie. Pri pravdivých je to najmä smútok, očakávanie a dôvera. Práve prekvapenie môže byť dôležitou súčasťou toho, prečo ľudia šíria nepravdy častejšie. Zatiaľ však ide stále iba o hypotézu.

(Renáta Zelná, SME, 13. 03. 2018, upravené)

18. Text ukážky č. 2 zaradíme do:

- a) administratívneho jazykového štýlu
- b) rečníckeho jazykového štýlu
- c) umeleckého jazykového štýlu
- d) publicistického jazykového štýlu

19. Vedci sa v štúdiu zamerali na 126-tisíc tweetov, ktoré boli dokopy zdieľané tromi miliónmi ľudí od roku 2006 do roku 2017. Z textu ukážky č. 2 vyplýva, že výskum robili v:

- a) 19. storočí
- b) 20. storočí
- c) 21. storočí
- d) 22. storočí

20. Napiš, kto je podľa vedeckých pracovníkov väčšinou zodpovedný za šírenie hoaxov.

.....

21. Z textu ukážky č. 2 vyplýva, že Sinan Aral je:

- a) hovorcom Massachusettskej technickej univerzity.
- b) novinárom slovenského mienkotvorného denníka SME.
- c) vedcom z Massachusettskej technickej univerzity.
- d) marketingovým manažérom vedeckého časopisu Science.

22. Ktoré tvrdenie nevyplýva z ukážky č. 2?

- a) Prekvapenie je zaručene súčasťou toho, prečo ľudia často šíria klamstvá.
- b) Falošné správy sa na internete šíria rýchlejšie ako pravdivé správy.
- c) Na sociálnej sieti chcú ľudia často zdieľať novú správu ako prví.
- d) Falošné správy vzbudzujú v ľuďoch iné emócie ako pravda.

23. Uved', s akou oblasťou najčastejšie súvisia nepravdivé správy, ktoré ľudia zdieľajú najviac.

.....

24. Vypíš z ukážky č. 2 názov mesta, v ktorom vydali komentovanú (rozšírenú) správu v slovenskom jazyku.

25. V ukážke č. 2 **prevláda:**

a) informačný slohový postup.	c) výkladový slohový postup.
b) opisný slohový postup.	d) rozprávací slohový postup.

26. Ktoré tvrdenie **vyplýva** z ukážky č. 2?

- a) Analýza dát ukázala, že falošná správa má na Twitteri o 70 % nižšiu šancu zdieľania ako pravdivá správa.
- b) Pri čítaní falošných správ ľudia najčastejšie cítia prekvapenie, znechutenie a obrovský smútok.
- c) Nepravdy o miestnych legendách, biznise, terorizme, vede, zábave a prírodných katastrofách nepatria medzi najviac zdieľané správy medzi ľuďmi.
- d) Vedci z MIT odmietli z bezpečnostných dôvodov odpovedať na otázku, čo stojí za rýchlejšim šírením nepravdivých správ na Twitteri.

27. Cieľom umeleckej literatúry je:

a) presne poskytnúť určitú informáciu,	c) naučiť,
b) sprostredkovať umelecký zážitok,	d) poskytnúť návod, ako napísať knihu.

28. Prenesené pomenovanie použité vo vete je: *Na literatúre sme čítali Sládkoviča.*

a) personifikácia	c) prirovnanie
b) metafora	d) metonymia

29. Pomenuj umelecké prostriedky:

- a) iskrivé víno
- b) srdce sa zasmialo
- c) z prs sa mu dral ťažký dych ako po dlhom prudkom behu
- d) šla zima dolu údolím
- e) Bola to láska? Sklamanie?
- f) pokojný večer na vršky padal

30. Napíš, ako sa volá literárny žáner:

- a) v ktorom víťazí dobro nad zlom
- b) v ktorom sa kritizujú zlé ľudské vlastnosti a vyplýva z neho ponaučenie
- c) ktorý má smutný dej, napätie sa z verša na verš stupňuje a koniec býva tragický

31. Vyber **správnu** možnosť: *Frazeologizmy sú:*

- a) viacslovné ustálené pomenovania, ktoré pomenúvajú skutočnosť priamo.
- b) viacslovné ustálené spojenia, ktoré pomenúvajú skutočnosť nepriamo (obrazne).
- c) slová, pomenúvajúce javy a predmety, ktoré už zanikli alebo sa bežne nepoužívajú.
- d) nové slová, ktoré vznikajú na pomenovanie nových predmetov a javov.

32. V ktorej z možností je **združené pomenovanie**?

a) lenivý ako voš	c) mobilný operátor
b) slnečné ráno	d) starostlivo obrozená záhrada

33. V ktorej možnosti **sú** všetky pojmy charakteristické pre povesť?

a) fantázia, reálny základ, epika	c) vymyslený základ, fantázia, epika
b) fantázia, tragický koniec, próza	d) reálny základ, personifikácia, lyrika